

ekonomichnoho seredovyscha v umovakh hlobalnykh transformatsii: kol. monohr. [Business stimulators in the economic environment: the relevance of the institution as a phenomenon]. Vydavnytstvo Ivanchenka I. S.

<https://doi.org/10.33296/ecouipa2023>

Slastianykova A. & Sorokin S. (2024). Transfer tekhnologii v systemi upravlynskykh innovatsii: rehionalnyi aspekt [Technology transfer in the system of management innovations: regional aspect]. *Adaptyvne upravlinnia: teoriia i praktyka. Seriiia «Ekonomika»*, 18. [https://doi.org/10.33296/2707-0654-18\(36\)-17](https://doi.org/10.33296/2707-0654-18(36)-17)

Yaskov Ye. & Smiesova V. (2025). The impact of the institutional environment on the investment attractiveness of the national economy: international experience.

Naukovyi visnyk Natsionalnoho hirnychoho universytetu, 4, 206–216.

<https://doi.org/10.33271/nvngu/2025-4/206>

Zianko V. & Nechyporenko T. (2023). Current status and features of the development of technoparks in Ukraine. *Science and Innovation*, 6(19), 87–105.

<https://doi.org/10.15407/scine19.06.087>

Науковий керівник – Прохорова В. В.,

доктор економічних наук, професор, завідувачка кафедри економіки та бізнес-адміністрування Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна (м. Харків)

Стаття надійшла до редакції / Received: 20.11.2025.

Статтю прийнято до публікації / Accepted: 04.12.2025

УДК 330.341.005.5

JEL: D92; E22; G31; H54

DOI: <https://doi.org/10.32983/2222-4459-2025-12-225-232>

АКТУАЛІЗАЦІЯ УПРАВЛІННЯ ІНВЕСТИЦІЯМИ В УМОВАХ ЕКОНОМІЧНОЇ НЕСТАБІЛЬНОСТІ

©2025 УС В. В., ЧУХРАЙ В. З.

УДК 330.341.005.5

JEL: D92; E22; G31; H54

УС В. В., Чухрай В. З. Актуалізація управління інвестиціями в умовах економічної нестабільності

Статтю присвячено комплексному дослідженню проблем і перспектив управління інвестиціями в умовах економічної нестабільності, що є характерною рисою сучасного етапу розвитку національної та світової економіки. Економічна нестабільність проявляється у зростанні інфляційних процесів, валютних коливаннях, зниженні платоспроможного попиту, загостренні фінансових ризиків, а також у посиленні впливу геополітичних і соціально-економічних чинників. У таких умовах інвестиційна діяльність підприємств потребує переосмислення традиційних підходів до управління та впровадження більш гнучких і адаптивних механізмів прийняття управлінських рішень. У статті обґрунтовано актуальність проблеми ефективного управління інвестиціями як ключового інструменту забезпечення фінансової стійкості підприємств та їх довгострокового розвитку. Розглянуто сутність інвестиційного менеджменту в умовах підвищеної невизначеності, визначено його роль у мінімізації ризиків та оптимізації структури інвестиційного портфеля. Особливу увагу приділено впливу зовнішнього економічного середовища на інвестиційні процеси, зокрема зміні кон'юнктури ринку, нестабільності фінансових ринків, обмеженості інвестиційних ресурсів та ускладненню доступу до фінансування. Проаналізовано сучасні підходи та методи оцінювання ефективності інвестиційних проєктів з урахуванням факторів ризику та невизначеності. Досліджено інструменти управління інвестиційними ризиками, серед яких диверсифікація інвестицій, сценарний аналіз, стрес-тестування, використання гнучких фінансових стратегій та адаптивного планування. Визначено, що в умовах економічної нестабільності особливого значення набуває системний підхід до управління інвестиціями, який поєднує стратегічне бачення розвитку підприємства з оперативним реагуванням на зміни зовнішнього середовища. У статті також розглянуто проблеми прийняття інвестиційних рішень за умов обмеженої інформації та високого рівня ризику. Наголошено на необхідності підвищення якості інформаційного забезпечення інвестиційної діяльності, удосконалення аналітичних інструментів та використання сучасних цифрових технологій у процесі управління інвестиціями. Обґрунтовано доцільність інтеграції ризик-менеджменту в загальну систему управління підприємством як важливої передумови підвищення ефективності інвестиційної політики. За результатами дослідження запропоновано основні напрями актуалізації управління інвестиціями в умовах економічної нестабільності, зокрема: формування гнучкої інвестиційної стратегії, орієнтованої на довгостроковий розвиток; удосконалення механізмів оцінювання та мінімізації ризиків; оптимізацію структури джерел фінансування; посилення контролю за реалізацією інвестиційних проєктів; адаптацію управлінських рішень до динамічних змін економічного середовища. Реалізація запропонованих заходів сприятиме підвищенню ефективності інвестиційної діяльності підприємств, забезпеченню їх конкурентоспроможності та стійкого розвитку в умовах нестабільної економіки.

Ключові слова: інвестиції, економічна нестабільність, підприємство, конкурентоспроможність.

Табл.: 1. **Бібл.:** 13.

Ус Віталій Вадимович – здобувач третього освітньо-наукового рівня вищої освіти (доктор філософії), Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна (майдан Свободи, 4, Харків, 61022, Україна)

Чухрай Володимир Зенонович – здобувач третього освітньо-наукового рівня вищої освіти (доктор філософії), Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна (майдан Свободи, 4, Харків, 61022, Україна)

E-mail: vovachukhray@gmail.com

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-4890-7299>

UDC 330.341.005.5
JEL: D92; E22; G31; H54

Us V. V., Chukhrai V. Z. Updating Investment Management in Conditions of Economic Instability

The article is devoted to a comprehensive study of the problems and prospects of investment management in conditions of economic instability, which is a characteristic feature of the current stage of development of the national and global economy. Economic instability is manifested in increasing inflationary processes, currency fluctuations, declining solvent demand, exacerbation of financial risks, as well as in the growing influence of geopolitical and socioeconomic factors. In such conditions, the investment activities of enterprises require a rethinking of traditional management approaches and the implementation of more flexible and adaptive mechanisms for making managerial decisions. The article substantiates the relevance of the problem of effective investment management as a key tool for ensuring the financial stability of enterprises and their long-term development. The essence of investment management under increased uncertainty is examined, highlighting its role in minimizing risks and optimizing the structure of the investment portfolio. Special attention is given to the impact of the external economic environment on investment processes, including changes in market conditions, financial market instability, limited investment resources, and difficulties in accessing financing. Modern approaches and methods for evaluating the efficiency of investment projects are analyzed, taking into account risk and uncertainty factors. Tools for managing investment risks are studied, including investment diversification, scenario analysis, stress testing, the use of flexible financial strategies, and adaptive planning. It is determined that under conditions of economic instability, a system approach to investment management becomes particularly important, combining the strategic vision of enterprise development with operational responsiveness to changes in the external environment. The article also examines the issues of making investment decisions under conditions of limited information and high risk. The authors emphasize the need to improve the quality of information support for investment activities, enhance analytical tools, and use modern digital technologies in the investment management process. The feasibility of integrating risk management into the overall enterprise management system as an important prerequisite for improving the efficiency of investment policy is substantiated. Based on the research results, the main directions for updating investment management in conditions of economic instability are proposed, in particular: the formation of a flexible investment strategy focused on long-term development; improvement of risk assessment and minimization mechanisms; optimization of the structure of funding sources; strengthening control over the implementation of investment projects; and adapting management decisions to the dynamic changes of the economic environment. The implementation of the proposed measures will help improve the efficiency of enterprises' investment activities, ensure their competitiveness, and promote sustainable development in an unstable economic environment.

Keywords: investments, economic instability, enterprise, competitiveness.

Tabl.: 1. **Bibl.:** 13.

Us Vitalii V. – Applicant for the third level of higher education (Doctor of Philosophy), V. N. Karazin Kharkiv National University (4 Svobody Square, Kharkiv, 61022, Ukraine)

Chukhrai Volodymyr Z. – Applicant for the third level of higher education (Doctor of Philosophy), V. N. Karazin Kharkiv National University (4 Svobody Square, Kharkiv, 61022, Ukraine)

E-mail: vovachukhrai@gmail.com

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-4890-7299>

Економічна нестабільність, спричинена фінансовими кризами, загостренням геополітичної ситуації, інфляційними процесами, коливаннями валютних курсів та змінами в державній економічній політиці, чинить суттєвий вплив на інвестиційну діяльність підприємств. У періоди нестабільності зростає рівень невизначеності щодо майбутніх доходів, ускладнюється доступ до фінансових ресурсів, підвищуються інвестиційні ризики та зменшується прогнозованість результатів інвестиційних проектів. За таких умов підприємства змушені переглядати свої інвестиційні стратегії, зосереджуючись не лише на досягненні прибутковості, а й на забезпеченні ліквідності, фінансової стійкості та мінімізації можливих витрат.

Базисом соціально орієнтованої ринкової економіки, формування якої є стратегічною метою розвитку України, виступають інвестиційні відносини. Обсяги та якість інвестицій, а також результативність інвестиційних процесів істотно впливають на перспективи розвитку національної економіки, що потребує значних фінансових ресурсів для здійснення структурних перетворень і підвищення ефективності всіх форм господарської діяльності. Рівень розвитку та ефективність інвес-

тиційної діяльності є визначальними чинниками становлення конкурентоспроможної економічної системи, що, своєю чергою, забезпечує зростання добробуту населення та створення гідних умов життя для громадян України.

Саме тому ефективне управління інвестиціями набуває особливої актуальності та стає ключовим чинником збереження стабільності функціонування підприємств, підвищення їх адаптивності до змін зовнішнього середовища та забезпечення довгострокового економічного розвитку.

Проблемам управління інвестиціями в умовах економічної нестабільності присвячені багато наукових і практичних напрацювань науковців та практиків, таких як Черкезюк Д. В. [1], Павлова Г. Є., Атамас О. П., Марухніч Є. В. [2], Хозєєв В. М. [3], Бокорець В. В., Мороз О. О. [4], Харчук С. А. [5], Крижанівська М. С., Степанова А. А. [5] та багатьох інших.

Учасниками інвестиційних процесів усвідомлюється необхідність посилення державного нагляду та контролю за інфраструктурними елементами скоординованими зусиллями, здійснюючи діалог між учасниками на міжнародному рівні. Якщо кінець ХХ століття був епою

фундаменталізму вільного ринку з відповідним дерегулюванням і лібералізацією, то початок ХХІ століття ознаменувався глобальним переосмисленням засад функціонування фінансової системи, зокрема у сфері інвестиційного менеджменту. Таким чином, починається перехід до активного управління інвестиційними процесами, який передбачає не лише діяльність інвестиційних банків та компаній з управління активами, які розробляють нові моделі щодо ефективного розміщення активів та стимулюють розробку нових фінансових інструментів, а й державні регуляторні органи, які створюють прозоре та ефективне правове поле для діяльності останніх.

Вчені Павлова Г. Є., Атамас О. П., Марухніч Є. В. у своїй науковій праці наголошують, що інвестиційна привабливість підприємства є передумовою для вибору подальшої фінансової стратегії його розвитку, обґрунтування доцільності капітальних вкладень, що, своєю чергою, прямо впливає на його економічну безпеку. Рациональні управлінські рішення мають бути спрямовані на підвищення якості інвестиційного потенціалу підприємства шляхом узгодженого поліпшення пропорцій між його складовими, динамічного та гнучкого розвитку внутрішньої структури та посилення проблемної орієнтації на систему стратегічних цілей розвитку [2].

Хозеев В. М. акцентує увагу на ролі цих стратегій для забезпечення фінансової стабільності та зменшення потенційних втрат у нестабільних ринкових умовах. Окрему увагу автор приділяє глобальній інтеграції та її впливу на фінансові ринки, що вимагає від інвесторів розуміння як позитивних, так і негативних аспектів міжнародної економічної взаємозалежності. Інвестиційна поведінка має бути адаптивною та гнучкою для оптимізації відповідей на ринкові зміни та використання нових можливостей, що виникають внаслідок економічних спадів і нестабільності. Розуміння цих змін і адаптація стратегій мають вирішальне значення для забезпечення довгострокової стабільності та успіху в сучасному інвестиційному середовищі [3].

Боковець В. В., Мороз О. О. доводять, що основною метою управління інвестиціями є освоєння стратегій та методів, спрямованих на досягнення максимального фінансового прибутку в рамках прийняттого рівня ризику; розуміння й оцінка різних видів ризиків, пов'язаних з інвестиціями, і розробка стратегій для їх зменшення та контролю; вивчення принципів розподілу інвестицій між різними класами активів для досягнення балансу між ризиком і доходом; вивчення принципів довгострокового планування та управління, спрямо-

ваних на створення стійкого та ефективного фінансового портфеля; формування навичок аналізу фінансових ринків для розуміння їхньої зміни та використання цієї інформації для прийняття обґрунтованих управлінських рішень [4].

Нові умови господарювання вимагають від власників, керівників, менеджерів уміння розробляти стратегію і тактику інвестиційного розвитку організації.

Харчук С. А. визначає, що інтеграційні та глобалізаційні процеси, що спостерігаються в умовах економічної нестабільності, мають виняткове значення інвестицій для становлення та розвитку підприємств в Україні. Ефективне здійснення інвестиційної діяльності на сучасному етапі є основою для розвитку економіки України, забезпечення можливості її інтеграції в європейський соціально-економічний простір, що в подальшому буде сприяти підвищенню конкурентоспроможності підприємств.

Існують проблеми та перспективи розвитку інвестиційної діяльності підприємств України в умовах економічної нестабільності, оскільки в останні роки в Україні недостатньо привабливі умови для більш активної діяльності внутрішніх та іноземних інвесторів, що також обумовлює потребу в додатковому обсязі інвестиційного капіталу.

Стратегія інвестиційної діяльності будь-якого підприємства є складовою частиною його загальної економічної стратегії та передбачає ефективне використання різних форм інвестування задля забезпечення його ефективної діяльності в умовах економічної нестабільності [5].

Незважаючи на наявні наукові дослідження та практичні напрацювання у сфері управління інвестиціями, низка проблем управління інвестиціями в умовах економічної нестабільності залишається невирішеною та потребує подальших досліджень. Передусім це стосується відсутності цілісної та послідовної державної інвестиційної політики, що ускладнює пошук пріоритетних напрямів стимулювання інвестиційної активності в Україні.

Метою статті є ідентифікація основних проблем розвитку управління інвестиціями в умовах економічної нестабільності та обґрунтування пріоритетних напрямів стимулювання інвестиційної активності в Україні на рівні регіонів. Методологічні засади визначають загальну логіку дослідження, його внутрішню структуру та послідовність здійснення наукового пошуку. Обрана методика спрямована на досягнення поставленої мети, а також на ґрунтовне розв'язання окресленої проблеми.

Дослідження реалізується в кілька взаємопов'язаних і послідовних етапів, кожен з яких ло-

гічно доповнює попередній та створює основу для наступного. На першому етапі здійснюється всебічний аналіз наукових джерел і літератури за обраною тематикою з метою з'ясування ступеня її наукової розробленості. Далі формулюються мета, основні завдання та гіпотеза дослідження, що визначають його напрям і наукову новизну. Завершальним етапом є узагальнення отриманих результатів, розробка практичних рекомендацій, а також окреслення перспектив і пропозицій для подальших наукових розвідок у межах досліджуваної проблематики.

Інвестиційна діяльність є одним із ключових чинників економічного розвитку підприємств та національної економіки загалом. В умовах економічної нестабільності, що характеризується фінансовими кризами, воєнно-політичними викликами, інфляційними процесами та коливаннями валютного курсу, інвестиційна активність підприємств України зазнає суттєвих змін. Інвестиційна діяльність підприємств охоплює процеси залучення, розподілу та ефективного використання інвестиційних ресурсів з метою оновлення основних засобів, упровадження інновацій, розширення виробництва та підвищення конкурентоспроможності. Для українських підприємств інвестиції є важливим інструментом адаптації до мінливого економічного середовища. В умовах економічної нестабільності інвестиційна діяльність українських підприємств характеризується скороченням обсягів капіталовкладень, переорієнтацією інвестицій на короткострокові та менш ризикові проекти, а також зниженням інвестицій у довгостроковий розвиток. Підприємства зосереджуються на підтримці поточної діяльності, збереженні ліквідності та оптимізації витрат. Водночас спостерігається зростання інтересу до інвестицій у цифрові технології, енергоефективність та інноваційні рішення, що дозволяють підвищити ефективність діяльності в кризових умовах.

Сьогодні для створення нових і підвищення наявних конкурентних переваг суб'єкти господарської діяльності мають орієнтуватися на інвестиційний вектор розвитку. В умовах, які постійно ускладнюються, успішна діяльність кожного підприємства практично неможлива без активної інвестиційної діяльності. Отримані інвестиції позитивно впливають на розвиток підприємства і дають йому можливість вирішувати завдання з розширення власної господарської діяльності шляхом зростання його фінансових і матеріальних ресурсів.

Тобто інвестиційна діяльність дає можливість підприємству посилити власну конкурентоспроможність як на внутрішньому, так і на зовнішньому ринку. Адже інвестиції в сучасних динаміч-

них економічних умовах є однією з ключових умов економічного зростання підприємства, враховуючи підвищення конкурентного тиску та швидкість технологічних змін [6].

Активна позиція держави в розробці та впровадженні належних правових норм і забезпечення умов сприяння інвестиційній діяльності разом із професійними діями керівництва вітчизняних підприємств дозволять Україні реалізувати інвестиційний та інноваційний потенціал як вітчизняних підприємств, так і економіки України в цілому. Доведено, що до напрямів активізації інвестиційної діяльності на підприємствах слід віднести створення ефективної стратегії управління інвестиціями, яка буде враховувати адекватну оцінку ризиків, пов'язаних з вкладанням коштів, належний аналіз інвестиційних проектів для визначення оптимального варіанта вкладання грошових коштів. Слід також відзначити важливу роль держави в інвестиційному процесі, яка своїми заходами на макrorівні здатна активізувати інвестиційну діяльність на всіх рівнях [7].

Гарантом забезпечення сприятливого інвестиційного клімату в регіоні традиційно є комплексна регіональна інвестиційна політика. Основними напрямками її формування є:

- ✦ зміна економічної спеціалізації деяких регіонів у рамках довгострокової інвестиційної стратегії розвитку держави;
- ✦ розвиток регіональної інвестиційної інфраструктури;
- ✦ забезпечення узгодженості регіональної інвестиційної політики із державними інвестиційними цілями та стратегічними соціально-економічними пріоритетами країни;
- ✦ забезпечення пріоритетності прямих інвестицій в регіони завдяки відповідним механізмам регіональної експертизи інвестиційних проектів, пріоритетності в наданні фінансової підтримки з бюджетів відповідних рівнів;
- ✦ забезпечення пріоритетності інвестицій, здійснюваних у розвиток матеріально-технічної бази регіону [8].

Дослідження стану, динаміки та структури капітальних інвестицій в Україні свідчить про значну вразливість інвестиційних процесів до впливу зовнішніх шоків, зокрема пандемії та воєнних дій, водночас підтверджуючи наявність потенціалу для оперативного відновлення за умови стабілізації соціально-економічної ситуації та реалізації ефективної державної політики у сфері регулювання інвестиційної діяльності [9].

У табл. 1 наведено аналіз капітальних інвестицій в Україні за період 2019–2024 рр.

Аналіз капітальних інвестицій в Україні за період 2019–2024 рр., тис. грн

Рік	Обсяг капітальних інвестицій	Динаміка змін	Інвестиції в матеріальні активи	Відсоток у загальному обсязі	Інвестиції в нематеріальні активи	Відсоток у загальному обсязі
2019	623978935	45252550	600568068	96,2	23410867	3,7
2020	508217042	115761893	483323962	95,1	24893080	4,9
2021	673899339	165682297	642801509	95,3	31097830	4,6
2022	409659973	-264239366	389041597	94,8	20618376	5,0
2023	627280766	217620793	596458173	95,0	30822593	4,9
2024	743016315	115735549	698899993	94,0	44116322	5,9

Джерело: складено авторами за матеріалами [9].

Упродовж 2019–2024 рр. в Україні спостерігалася нерівномірна динаміка обсягів капітальних інвестицій, що було зумовлено поєднанням внутрішніх і зовнішніх економічних та політичних факторів. Як свідчать наведені дані, у 2019 р. обсяг капітальних інвестицій досяг 623,98 млрд грн, що характеризувало відносно високий рівень інвестиційної активності в докризовий період. Водночас у 2020 р. зафіксовано суттєве скорочення інвестиційних вкладень на 115,76 млрд грн, що стало наслідком впливу пандемії COVID-19, уповільнення темпів економічного розвитку та посилення глобальної невизначеності, яка негативно позначилася на інвестиційному кліматі країни [9].

Аналіз динаміки прямих інвестицій у регіони під час повномасштабного вторгнення показує, що лише 4 області за час повномасштабного вторгнення змогли наростити обсяги іноземних інвестицій: Черкаська (+23,5%), Івано-Франківська (+12,6%), Чернігівська (+11,6%) та Київська (3,9%). При цьому основною галуззю, яка забезпечила таке зростання, стало сільське господарство, а основними країнами – США, Швейцарія, Кіпр, Данія та інші країни ЄС.

Ще п'ять регіонів продемонстрували помірне скорочення інвестування – до 10%. Зокрема, це Одеська, Кіровоградська, Тернопільська, Львівська області та м. Київ. Зазначимо, що частина областей, особливо ті, які не мали значного падіння інвестування, наростили вкладення в одних галузях і скоротили в інших, тобто процес був динамічним. Наприклад, в Одеській області значно зросли вкладення у галузь інформації та телекомунікацій, проте це зростання не змогло перекрити падіння в інших сферах.

Суттєве падіння продемонструвала частина прифронтових і частково окупованих областей. Так, в Миколаївській області інвестування скоротилося більш ніж на 50%, у Харківській та Запорізь-

кій областях – на 48% та 46% відповідно. Загалом, основне скорочення відбулося за рахунок відтоку інвестицій з переробної промисловості. Крім того, основне скорочення у Львівській, Житомирській та Закарпатській областях відбулося через падіння інвестицій у підприємства з постачання електроенергії, газу, пари та кондиційованого повітря, що може бути пов'язане з російськими атаками на українську енергетику, а дані активи належали де-факто вітчизняним компаніям, які було структуровано через Кіпр та Нідерланди.

Найбільше падіння інвестицій продемонструвала Чернівецька область через відтік кіпрського капіталу з переробної галузі.

Загалом, Кіпр став країною, яка найбільше скоротила свої інвестиції під час повномасштабної війни (мінус 3,0 млрд дол. США). Враховуючи, що він традиційно займав лідируючі позиції серед країн-інвесторів у вітчизняну економіку, що пов'язане з особливостями структурування власності вітчизняними компаніями, можна припустити, що насправді це – відтік де-факто вітчизняних інвестицій.

Майже всі регіони скоротили присутність капіталу з Кіпру, проте найбільше м. Київ (1,5 млрд дол. США), Дніпропетровська область (471 млрд дол. США), а також Запорізька, Харківська та Миколаївська області (186–135 млрд дол. США).

Примітно, що деякі області, наприклад, Полтавська та Одеська – навпаки, наростили присутність кіпрського капіталу в економіці.

Нідерланди скоротили свої інвестиції на 2,3 млрд дол. США, насамперед через втрати активів у Донецькій області, у якій станом на кінець 2021 р. було 1,9 млрд дол. США інвестицій з цієї країни, а також за рахунок подальшого скорочення інвестицій у Сумську, Дніпропетровську, Житомирську та інші області.

Швейцарія скоротила залишки інвестицій на 1,6 млрд дол. США, насамперед за рахунок активів у Полтавській (1,3 млрд дол. США) та Харківській областях (186 млн дол. США).

Значно скоротила свою присутність Німеччина (на 709 млн дол. США, з яких більше половини припало на Дніпропетровську область).

Серед країн, які найбільше наростили інвестиції в економіку країни, основним лідером є США – майже 700 млн дол. США (основний приріст відбувся у 4 кварталі 2023 р.), насамперед завдяки збільшенню інвестицій у компанії, зареєстровані у м. Києві та Київській області, а також у Миколаївській, Дніпропетровській та Вінницькій областях. Активно нарощували присутність також Угорщина (майже 300 млн дол. США) та Саудівська Аравія (264 млн дол. США), проте дані в розрізі областей віднесено до конфіденційних. Крім того, серед лідерів також є Франція (160 млн дол. США), яка здебільшого вкладала в компанії, зареєстровані у м. Києві. Загалом дані свідчать, що насамперед падіння в більшості областей забезпечувалось за рахунок капіталу з Кіпру, Нідерландів і частково Швейцарії, а отже, у більшості випадків мова йде про відтік капіталу вітчизняних інвесторів, які зареєстровані в офшорних юрисдикціях. Наприклад, така ситуація спостерігається в Полтавській області, де майже все падіння відбулося через скорочення зі Швейцарії, чи в Чернівецькій області, де відбувся значний відтік капіталу з Кіпру.

Водночас регіонам необхідно підсилювати свою діяльність із залучення іноземних інвесторів саме в малий і середній бізнес та диверсифікувати базу інвесторів, тоді дезінвестиції не будуть мати шокового ефекту. Зокрема, цьому можуть сприяти такі заходи [9; 10].

Структурний аналіз капітальних інвестицій свідчить про стійке переважаювання вкладень у матеріальні активи, частка яких у загальному обсязі протягом усього досліджуваного періоду перебувала в межах 94–96%. Водночас інвестиції в нематеріальні активи залишалися порівняно незначними, проте характеризувалися поступовою позитивною динамікою: з 3,75% у 2019 р. до 5,94% у 2024 р. Зазначена тенденція може вказувати на поступове зростання інвестицій у цифровізацію, інформаційні технології, нематеріальні ресурси, розвиток брендів та патентування, тобто в інтелектуальну складову економіки, що відповідає сучасним світовим тенденціям формування інноваційно орієнтованих економік [9].

Управління інвестиційними процесами включає планування, організацію розроблення, координацію, контроль тощо. Основним методом держав-

ного регулювання інвестиційних процесів є використання податкового механізму. Серед податкових пільг доцільно надавати перевагу прискореній амортизації та наданню податкових кредитів. Кібернетичний підхід до процесів управління економічними системами полягає у визначенні мети управління, що можна розглядати як новий погляд на процеси управління іноземними інвестиціями. Подальші дослідження полягають у вдосконаленні управління іноземним інвестуванням за допомогою моделювання податкового навантаження іноземних інвестицій [11].

Система управління інвестиційною діяльністю господарюючого суб'єкта буде ефективно функціонувати лише тоді, коли матимемо чітку організацію процесу управління інвестиційною діяльністю.

Перспективами управління інвестиційною діяльністю кожного господарюючого суб'єкта повинні стати такі завдання: максимізувати інвестиційний прибуток господарюючого суб'єкта; мінімізувати інвестиційний ризик суб'єкта господарювання; знайти напрями покращення інвестиційних процесів.

Процес управління інвестиційною діяльністю господарюючого суб'єкта в умовах децентралізації повинен базуватися на певному механізмі, який поєднає елементи, що регулюють процес розробки та реалізації інвестиційних рішень [11].

Отже, система регулювання та стимулювання інвестиційної діяльності в Україні потребує подальшого вдосконалення та комплексних зусиль. На нашу думку, провідна роль у цьому процесі належить державі, яка в межах реалізації макроекономічної політики повинна забезпечити створення сприятливого інвестиційного середовища як для вітчизняних, так і для іноземних інвесторів.

ВИСНОВКИ

Інвестиційний розвиток підприємства є складним процесом, що включає не лише вибір оптимальних джерел фінансування, але й управління ризиками, стратегічне планування та оцінку ефективності капіталовкладень.

Інвестиційний розвиток підприємств відіграє визначальну роль у забезпеченні їх довгострокової конкурентоспроможності та фінансової стабільності. Інвестиційні ресурси є основним інструментом фінансування оновлення виробничих потужностей, диверсифікації та розширення ринків збуту, а також упровадження інноваційних і цифрових рішень. В умовах глобалізаційних процесів і підвищеної економічної нестабільності актуалізується

необхідність формування та реалізації ефективних стратегій управління інвестиційною діяльністю, що сприятиме зниженню рівня ризиків і підвищенню ефективності використання капіталу.

Однією з головних проблем є визначення найбільш прийнятних напрямів інвестування, оскільки підприємства можуть зосереджуватися на розширенні виробничих потужностей, впровадженні інновацій, модернізації основних фондів або виході на нові ринки. Вибір конкретної стратегії залежить від багатьох факторів, зокрема від стану ринку, фінансової стійкості компанії, доступу до кредитних ресурсів та інвестиційного клімату в країні [13].

Управління інвестиціями в умовах економічної нестабільності потребує комплексного підходу, що поєднує аналіз ризиків, стратегічне планування та гнучкість управлінських рішень. Ефективний інвестиційний менеджмент дає змогу підприємствам не лише зменшити негативний вплив кризових явищ, а й створити передумови для стабільного розвитку в майбутньому.

Залишається актуальною проблема обмеженого доступу підприємств до фінансових ресурсів, зокрема довгострокового кредитування, що негативно впливає на реалізацію інвестиційних проєктів. Окрім цього, недосконалість нормативно-правового забезпечення та нестабільність податкової системи створюють додаткові бар'єри для інвестиційної активності.

Недостатньо вирішеними залишаються питання інституційної підтримки інвестицій, розвитку державно-приватного партнерства, а також низький рівень використання сучасних інструментів інвестиційного менеджменту, зокрема цифрових технологій та аналітичних моделей прийняття інвестиційних рішень.

Таким чином, наявність зазначених проблем зумовлює необхідність подальших наукових досліджень і розроблення практичних рекомендацій щодо вдосконалення системи управління інвестиціями та стимулювання інвестиційної активності в Україні. ■

БІБЛІОГРАФІЯ

1. Черкезюк Д. В. Активне управління інвестиційними процесами в умовах глобальних фінансових дисбалансів. *Економічний аналіз*. 2013. Т. 14. № 2. С. 88–94.
2. Павлова Г. Є., Атамас О. П., Марухніч Є. В. Інвестиційна привабливість підприємств у контексті їх економічної безпеки. *Бізнес Інформ*. 2023. № 10. С. 112–117.
DOI: <https://doi.org/10.32983/2222-4459-2023-10-112-117>

3. Хозєєв В. М. Міжнародна практика інвестиційної діяльності в період макроекономічної нестабільності. *Наукові записки НАУКМА. Серія «Економічні науки»*. 2024. Т. 9. № 1. С. 87–94.
DOI: <https://doi.org/10.18523/2519-4739.2024.9.1.87-94>
4. Боковець В. В., Мороз О. О. Управління інвестиціями : навч. посіб. Вінниця : ВФЕУ, 2023. 186 с.
5. Харчук С. А. Стан інвестиційної діяльності підприємств України в умовах економічної нестабільності. *Економіка та держава*. 2020. № 1. С. 66–72.
DOI: <https://doi.org/10.32702/2306-6806.2020.1.66>
6. Крижанівська М. С., Степанова А. А. Концептуальні засади управління інвестиційною діяльністю підприємства. *Економіка та суспільство*. 2022. Вип. 37.
DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2022-37-10>
7. Ткаченко Т. П., Шевчук Н. А., Гончарук І. В. Напрями оптимізації інвестиційної діяльності підприємств. *Агросвіт*. 2018. № 7. С. 45–48. URL: http://www.agrosvit.info/pdf/7_2018/8.pdf
8. Янченко А. А., Сарбаш Л. Д. Проблеми управління інвестиційною діяльністю в регіонах України у сучасних умовах. *Економіка і суспільство*. 2018. Вип. 18. С. 242–246.
DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2018-18-33>
9. Капітальні інвестиції. *Державна служба статистики України*. URL: https://www.ukrstat.gov.ua/operativ/menu/menu_u/ioz_19.htm
10. Корнилюк А., Торяник В. Прямі іноземні інвестиції у регіони України за час повномасштабного вторгнення. *Інститут аналітики та адвокатури*. 24.11.2024. URL: <https://iaa.org.ua/portfolio/foreign-direct-investment-in-the-regions-of-ukraine-during-the-full-scale-invasion/>
11. Шевченко Л. В. Методи управління процесами іноземного інвестування на макrorівні. *Економіка та суспільство*. 2020. Вип. 22.
DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2020-22-21>
12. Ємець О. І. Управління інвестиційною діяльністю в умовах децентралізації. *Актуальні проблеми розвитку економіки регіону*. 2019. Вип. 15. Т. 1. С. 58–68.
DOI: <https://doi.org/10.15330/apred.1.15.58-68>
13. Бортнікова М. Г., Ремез О. С., Сорока В. В., Тітов А. О. Формування ефективних стратегій інвестиційного розвитку підприємств. *Наукові перспективи*. 2025. № 3. С. 682–693.
DOI: [https://doi.org/10.52058/2708-7530-2025-3\(57\)-682-693](https://doi.org/10.52058/2708-7530-2025-3(57)-682-693)

REFERENCES

- Bokovets V. V. & Moroz O. O. (2023). *Upravlinnia investytsiyami: navch. posib.* [Investment management: study guide]. VFEU.
- Bortnikova M. H., Remez O. S., Soroka V. V. & Titov A. O. (2025). *Formuvannya efektyvnykh stratehii investytsiinoho rozvytku pidpriemstv* [Formation of ef-

- fective strategies for investment development of enterprises]. *Naukovi perspektyvy*, 3, 682–693. [https://doi.org/10.52058/2708-7530-2025-3\(57\)-682-693](https://doi.org/10.52058/2708-7530-2025-3(57)-682-693)
- Cherkeziuk D. V. (2013). Aktyvne upravlinnia investytsiinymy protsesamy v umovakh hlobalnykh finansovykh dysbalansiv [Active management of investment processes in the conditions of global financial imbalances]. *Ekonomichnyi analiz*, 2(14), 88–94.
- Derzhavna sluzhba statystyky Ukrainy. *Kapitalni investytsii* [Capital investments]. https://www.ukrstat.gov.ua/operativ/menu/menu_u/ioz_19.htm
- Kharchuk S. A. (2020). Stan investytsiinoi diialnosti pidpriemstv Ukrainy v umovakh ekonomichnoi nestabilnosti [State of investment activity of Ukrainian enterprises in conditions of economic instability]. *Ekonomika ta derzhava*, 1, 66–72. <https://doi.org/10.32702/2306-6806.2020.1.66>
- Khozieiev V. M. (2024). Mizhnarodna praktyka investytsiinoi diialnosti v period makroekonomichnoi nestabilnosti [International practice of investment activity in the period of macroeconomic instability]. *Naukovi zapysky NaUKMA. Seriya «Ekonomichni nauky»*, 1(9), 87–94. <https://doi.org/10.18523/2519-4739.2024.9.1.87-94>
- Kornyluk A. & Torianyk V. (2024, November 24). Priami inozemni investytsii u rehiony Ukrainy za chas povnomasshtabnoho vtorhnennia [Foreign direct investment in the regions of Ukraine during the full-scale invasion]. *Instytut analityky ta advokatsii*. <https://iaa.org.ua/portfolio/foreign-direct-investment-in-the-regions-of-ukraine-during-the-full-scale-invasion/>
- Kryzhanivska M. S. & Stepanova A. A. (2022). Kontseptualni zasady upravlinnia investytsiinoiu diialnistiu pidpriemstva [Conceptual foundations of management of investment activity of the enterprise]. *Ekonomika ta suspilstvo*, 37. <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2022-37-10>
- Pavlova H. Ye., Atamas O. P. & Marukhnich Ye. V. (2023). Investytsiina pryvablyvist pidpriemstv u konteksti yikh ekonomichnoi bezpeky [Investment attractiveness of enterprises in the context of their economic security]. *Biznes Inform*, 10, 112–117. <https://doi.org/10.32983/2222-4459-2023-10-112-117>
- Shevchenko L. V. (2020). Metody upravlinnia protsesamy inozemnoho investuvannia na makrorivni [Methods of managing foreign investment processes at the macro level]. *Ekonomika ta suspilstvo*, 22. <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2020-22-21>
- Tkachenko T. P., Shevchuk N. A. & Honcharuk I. V. (2018). Napriamy optymizatsii investytsiinoi diialnosti pidpriemstv [Directions for optimization of investment activity of enterprises]. *Ahrosvit*, 7, 45–48. http://www.agrosvit.info/pdf/7_2018/8.pdf
- Yanchenko A. A. & Sarbash L. D. (2018). Problemy upravlinnia investytsiinoiu diialnistiu v rehionakh Ukrainy u suchasnykh umovakh [Problems of investment activity management in the regions of Ukraine in modern conditions]. *Ekonomika i suspilstvo*, 18, 242–246. <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2018-18-33>
- Yemets O. I. (2019). Upravlinnia investytsiinoiu diialnistiu v umovakh detsentralizatsii [Investment activity management in conditions of decentralization]. *Aktualni problemy rozvytku ekonomiky rehionu*, 15(1), 58–68. <https://doi.org/10.15330/apred.1.15.58-68>

Наукові керівники – Бабич Д. В., доктор економічних наук, професор, професор кафедри економіки та менеджменту, Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна;
Дімошенко А. І., кандидат економічних наук, доцент кафедри економіки та бізнес-адміністрування, Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна (м. Харків)

Стаття надійшла до редакції / Received: 01.12.2025.
 Статтю прийнято до публікації / Accepted: 15.12.2025